

технічного та технологічного забезпечення (єдині мовні стандарти, регламенти, оцінка рівня узгодженості); посилення контролю за її здійсненням; урахування позицій регіонів та національних меншин; моніторинг з метою визначення її інтегративної дієвості.

Список використаних джерел

1. Бачевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. К. : Видавничий центр «Академія», 2004. 344с.
2. Державна програма розвитку і функціонування української мови на 2004–2010 рр.: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 02.10.2003 р. № 1546 // Офіц. вісн. України. 2003. № 40. С. 2105.
3. Деркач П.М. Короткий словник синонімів української мови. Львів; Краків; Париж. 1993.
4. Ермошин Г. Государственно-правовые аспекты языковых отношений // Российская юстиция. 1998. №3. С. 19-21.
5. Європейська хартія регіональних мов або мов меншин [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_014.
6. Заблоцький В.В. Мовна політика в Україні: стан та напрями оптимізації : автореф. дис. канд. політ. наук : спец. 23.00.02 «Політичні інститути та процеси (політичні науки)». Х., 2007. 16 с.

Осадча Карина Олександрівна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 2

Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: Проценко Галина

Петрівна, старший викладач кафедри

правничої лінгвістики Національної академії
внутрішніх справ

МОВА ПРАВА ЯК ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ПЛАСТ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Мова є і завжди була найважливішим засобом комунікації між людьми. Вона є способом обміну інформацією та забезпечує організацію людської взаємодії та співпраці. Мова – це набута здатність людини формалізувати результати мисленнєвої діяльності та за допомогою універсальних знаків та звуків зробити їх доступними для інших представників соціуму [1, с. 4].

Мова і суспільство нерозривно пов'язані на усіх етапах існування, адже процес мислення є практично ідентичним для усіх людей, проте способів його формалізації існує тисячі, і всі вони

відрізняються одне від одного через вплив різноманітних природних, культурних, соціально-економічних чинників.

Потреби соціально-політичного, культурного, економічного аспектів життєдіяльності суспільства зумовлюють формування цілих мовленнєвих пластів, що є унікальними для кожної мови та описують його специфічні явища. Одним із таких пластів є так звана правова мова та юридична термінологія.

Юридична мова – це функціональний різновид літературної мови, що має характерні стилістичні та структурні риси, що зумовлюються особливостями правової сфери та її комунікативними потребами. Вона є одним із найважливіших мовно-правових явищ, що виступає основним механізмом формалізації нормативно-правових актів, тому дослідження усіх аспектів мови права є актуальним та необхідним [2, с. 23].

Особливість правової мови та юридичної термінології зумовлюються певними специфічними логічними та функціональними рисами та правилами. Фактором їх утворення є особливості правового середовища, в якому така мова формується. Юридична практика та юридична доктрина зумовлюють низку певних вимог до правової мови, серед яких офіційність, конкретність, визначеність, уніфікованість, обов'язковість, узагальненість, безособовість, стилістична нейтральність тощо [3, с. 45].

Унікальність правничого прошарку української мови полягає, перш за все, у тому, що він є одним із найдавніших. Першоджерела мови права сягають ще часів Київської Русі, де норми звичаєвого права були зафіксовані у міжнародних договорах, Руській Правді та інших нормативно-правових актах, які за доречним висловом Івана Франка у праці «Нариси історії українсько-руської літератури до 1980 року» є «найстарішими зразками мови і юридичної термінології дохристиянської Русі». Таким чином, можна говорити про те, що мова права виникла паралельно із самим правом. [4, с. 120]

Окрім того, серед інших пластів української мови, мова юриспруденції вирізняється своєю нейтральністю, точністю, логічністю, об'єктивністю. Фактично принципи правової мови відповідають принципам самого права, адже є засобом його формалізації. Імбре Сабо висував твердження, відповідно до якого юридична мова є нічим іншим як звичайною повсякденною мовою, що доповнюється певними специфічними виразами, термінами і характеризується більшою точністю вживання виразів. Однак таке твердження не є цілком обґрунтованим, адже наявність певної специфічної лексики вже унеможливило ототожнення юридичної мови та загальнонародної. Оперуючи такими міркуваннями, можна поставити під сумнів існування не лише юридичної мови як такої, але й усього офіційно-ділового або наукового стилю мови. [5, с. 73]

Можна виділити певні критерії, що дають змогу виділити юридичну мову як окремий функціональний пласт української мови, а не як специфічну форму повсякденного мовлення. По-перше, мова права вирізняється своєю офіційністю та категоричністю, вона має досить стійкі стандартизовані формулювання і певну строгу побудову, що вирізняє її серед загального мовного потоку. Окрім того, юридична мова базується на певній специфічній, притаманній тільки їй термінології.

Аргументом на користь відокремлення мови права в окремий пласт може бути також і те, що, хоча вона може застосовуватися необмеженою кількістю осіб, все ж існує певне коло постійних користувачів, серед яких переважно юриспруденція є фаховим заняттям. Тобто юридична мова є засобом специфічної правової комунікації, що не відповідає вимогам повсякденного спілкування. [6, с. 195]

Отже, юридична мова виокремлюється як функціональний пласт української мови, адже є свого роду феноменом української мови та володіє певними особливостями, що виокремлюють її серед загального мовного потоку. Відносно мови у юриспруденції висуваються певні вимоги, що зумовлені потребами юридичної теорії та практики, серед яких чіткість, офіційність, об'єктивність, нейтральність, загальність тощо.

Окрім того, юридична мова оперує специфічною юридичною термінологією, що переважно не є загальноживаною і передбачає наявність певних правових ситуацій, де застосування таких термінів є необхідним.

Список використаних джерел

1. Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професійного спілкування: навч. посіб. Львів. 2005. 245 с.
2. Артикуца Н.В. Мова права в її функціональних різновидах. *Зб. наук. праць Нац. ун-ту «Києво-Могилянська академія»*. Київ. 2008. С. 23–32.
3. Проценко Г.П. та ін. Правнича лінгвістика: навч. посіб. / за заг. ред. С.М. Гусарова. Київ: А.В.Паливода, 2010. 312 с.
4. Шеремета Н.Р. Правнича термінологія української мови та процеси її творення. *Репозитарій Національного університету «Львівська політехніка»*. Львів. 2013. С. 120–123.
5. Туранін В.Ю. Феномен юридичної мови: концептуалізація проблеми. *Вісник ХНУВС*. 2013. № 2. С. 73–79.
6. Лазарев В.В. Поняття «юридична мова»: сучасні наукові інтерпретації. *Нове українське право*. 2021. №3. С. 194–197.